

Ανάλυση

Άνοδο κατέγραψε η παραγωγή ντομάτας στην ΕΕ το 2023

Σταθερά η επιτραπέζια, συνεχιζόμενη η άνοδος των εισαγωγών από τρίτες χώρες – Αναλυτικά τα στοιχεία για την Ελλάδα

του Γιάννη Τσιφόρου

Η συνολική παραγωγή ντομάτας στην ΕΕ, μετά την πτώση λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών που επικράτησαν το 2022 στις κυριότερες παραγωγικές χώρες, ανέκαμψε το 2023, ανερχόμενη, σε όρους ισοδύναμου ωπής ντομάτας, σε 16,9 εκατ. τόνους (+4,1%). Η άνοδος αυτή αποδίδεται στην αύξηση της παραγωγής στη βιομηχανική ντομάτα, ο όγκος της οποίας εκτιμάται ότι θα ανέλθει το 2023 σε 10,6 εκατ. τόνους (+7,3%), ενώ οριακή μεταβολή αναμένεται στα επιτραπέζια προϊόντα. Η παραγωγή επιτραπέζιας ντομάτας στην ΕΕ,

σύμφωνα με νεότερες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG-Agri, Dashboard tomatoes, 22/5/2024), αναμένεται το 2023 να κυμανθεί στο ίδιο επίπεδο με το προηγούμενο έτος (6,3 εκατ. τόνοι), αλλά με ορισμένες διαφοροποιήσεις μεταξύ των κυριότερων παραγωγικών χωρών.

Στην Ισπανία, η παραγωγή του προϊόντος θα περιοριστεί το 2023 σε 1.608 χιλ. τόνους (-2,7%), ενώ σημαντική μείωση εκτιμάται στη Γαλλία και σε μικρότερο βαθμό στην Ολλανδία (-12,4% και -5,7% αντίστοιχα). Αντίθετα, ανάκαμψη εκτιμάται στην Ιταλία, ο όγκος της οποίας, μετά τη σημαντική μείωση του 2022, αναμένεται το 2023 να υπερβεί το επίπεδο

Παραγωγή και κατανάλωση ντομάτας στην ΕΕ (σε χιλ. τόνους ισοδύναμου ωπής ντομάτας)

	2023	2022	2021	2020	2019	Μεταβολή (%)	
						2023/2022	2022/2021
Συνολική παραγωγή	16.868	16.201	18.771	16.901	17.277	4,1	-13,7
Επιτραπέζια ντομάτες	6.300	6.349	6.955	6.907	6.934	-0,8	-8,7
Εξαγωγές	345	358	378	442	461	-3,7	-5,3
Εισαγωγές	804	795	705	621	583	1,1	12,7
Κατανάλωση	6.759	6.786	7.282	7.086	7.056	-0,4	-6,8
Αυτάρκεια (%)	93,2	93,6	95,5	97,5	98,3		
Ητομάτες βιομηχανίας	10.568	9.852	11.816	9.994	10.343	7,3	-16,6
Εξαγωγές	3.783	4.479	4.499	4.743	4.618	-15,5	-0,4
Εισαγωγές	2.753	2.324	2.746	2.141	1.930	18,4	-15,4
Κατανάλωση	9.538	7.698	10.064	7.391	7.655	23,9	-23,5

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG-Agri, Short-term outlook for EU agricultural markets, May 2024)

Παραγωγή επιτραπέζιας ντομάτας στην ΕΕ ανά χώρα (2019-2023 σε χιλ. τόνους)

	2023	2022	2021	2020	2019	Μεταβολή (%)	
						2023/2022	2022/2021
Ισπανία	1.608	1.652	1.688	1.750	1.862	-2,7	-2,1
Ιταλία	1.029	952	1.049	1.049	1.049	8,1	-9,2
Πολωνία	817	731	727	659	779	11,8	0,6
Ολλανδία	726	770	880	910	910	-5,7	-12,5
Ελλάδα	484	490	582	536	463	-1,2	-15,8
Γαλλία	479	547	567	544	546	-12,4	-3,5
Βέλγιο	294	281	283	312	270	4,6	-0,7
Ρουμανία	259	263	500	494	437	-1,5	-47,4
Πορτογαλία	126	128	150	144	91	-1,6	-14,6
Γερμανία	101	102	102	102	107	-1,1	0,4
Λοιπές	376	382	402	390	316	-1,6	-5,0
ΣΥΝΟΛΟ	6.299	6.298	6.930	6.890	6.830	0,0	-9,1

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG-Agri, Dashboard tomatoes for fresh consumption, 22/5/2024)

του 1 εκατ. τόνων (+8%). Στο εξωτερικό εμπόριο, συνεχή άνοδο παρουσιάζουν οι εισαγωγές επιτραπέζιας ντομάτας στην ΕΕ, ο όγκος των οποίων ανήλθε το 2023 σε 804 χιλ. τόνους, παρουσιάζοντας μεγάλη αύξηση στο διάστημα της πενταετίας 2019-2023 (+38%), με κυριότερο προμηθευτή το Μαρόκο (50% του όγκου το 2023) και δεύτερη στη σειρά την Τουρκία, το μερίδιο της οποίας από 101 χιλ. τόνους το 2019 (17%) διευρύνθηκε το 2023 σε 249 χιλ. τόνους (31%).

Αντίθετα, πτώση σημείωσαν οι εξαγωγές της ΕΕ προς τρίτες χώρες, ο όγκος των οποίων περιορίστηκε το 2023 σε 345 χιλ. τόνους (-3,7%), με κυριότερο προορισμό το Ην. Βασίλειο (73% του όγκου το 2023). Οι εξελίξεις αυτές συνέβαλαν στη μείωση της αυτάρκειας της επιτραπέζιας ντομάτας στην ΕΕ, το ποσοστό της οποίας περιορίστηκε το 2023 σε 93,2%, έναντι του σημαντικά υψηλότερου κατά το 2019 (98,3%). Πτωτικά, εξάλ-

λω, κινήθηκε η κατανάλωση, ο όγκος της οποίας περιορίστηκε το 2023 σε 6,76 εκατ. τόνους, έναντι των 7 εκατ. τόνων του 2019 (-4,2%).

Στη βιομηχανική ντομάτα, η παραγωγή της ΕΕ, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις (World Processing Tomato Council-WPTC, 17/5/2024), μετά την έντονη μείωσή της κατά το 2022 (-17%), ανήλθε το 2023 σε 10,17 εκατ. τόνους, παρουσιάζοντας αισθητή άνοδο (+6%). Η άνοδος αυτή αποδίδεται κυρίως στην ανάκαμψη της Ισπανίας (+22%), ενώ μικρή ήταν η μεταβολή στην Ιταλία (-1,4%), η οποία με όγκο 5,4 εκατ. τόνων το 2023 εξακολουθεί να διατηρεί την ηγετική της θέση στην ΕΕ.

Στο σύνολο των μεταποιημένων προϊόντων βιομηχανικής ντομάτας, με βάση τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG-Agri, Processed tomatoes trade, 16/5/2024), οι εξαγωγές της ΕΕ προς

Ρεπορτάζ

τρίτες χώρες περιορίστηκαν το 2023 σε 1,64 εκατ. τόνους, αξίας 2,35 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, σημαντική μείωση ως προς τον όγκο (-11%), αλλά με αισθητή αύξηση της αξίας (+9%).

Ωστόσο, πολύ μεγαλύτερος ήταν ο ρυθμός ανόδου των εισαγωγών (468 χιλ. τόνοι, αξίας 651 εκατ. ευρώ το 2023) ως προς τον όγκο και την αξία (+23% και +46% αντίστοιχα), με κυριότερο προμηθευτή την Κίνα, οι εξαγωγές της οποίας στην ΕΕ ανήλθαν το 2023 σε 190 χιλ. τόνους (+38%).

Ανέκαμψε η εγχώρια παραγωγή επιτραπέζιας ντομάτας

Η εγχώρια παραγωγή επιτραπέζιας ντομάτας, μετά την πτώση του 2022 (-26%), ανέκαμψε το 2023, ανερχόμενη σε 484,3 χιλ. τόνους (+12%). Άνοδο, εξάλλου, παρουσίασαν οι εξαγωγές, ο όγκος των οποίων ανήλθε το 2023 σε 36,8 χιλ. τόνους (+15%), ενώ πολύ μεγαλύτερος ήταν ο ρυθμός ανόδου των εισαγωγών, που ανήλθαν το 2023 σε 26 χιλ. τόνους (+65%). Θετικά εξάλλου κινήθηκε η κατανάλωση του προϊόντος, ανερχόμενη το 2023 σε 473,5 χιλ. τόνους (+14%), αν και εξακολουθεί να υπολείπεται αισθητά της αντίστοιχης του 2021.

Το εμπορικό ισοζύγιο του προϊόντος ήταν πλεονασματικό ως προς τον όγκο, αλλά αρνητικό ως προς την αξία, το μέγεθος της οποίας το 2023 (27,7 εκατ. ευρώ) ήταν σημαντικά υψηλότερο του αντίστοιχου των εξαγωγών (19,3 εκατ. ευρώ).

Η αρνητική αυτή εξέλιξη συνδέεται στενά με τις επί σειρά ετών φθινές εξαγωγές των εγχώριων προϊόντων σε σύγκριση με τις αντίστοιχες των εισαγόμενων. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελούν οι ελληνικές εξαγωγές επιτραπέζιας ντομάτας προς τη Βουλγαρία, η οποία εξακολουθεί να απορροφά το μεγαλύτερο μέρος του όγκου των εξαγόμενων προϊόντων (76% το 2023), με ιδιαίτερα χαμηλή τιμή (0,36 ευρώ/κιλό), επηρεάζοντας αρνητικά τη μέση τιμή εξαγωγής του προϊόντος (0,52 ευρώ/κιλό το 2023).

Αντίθετα, σχεδόν διπλάσια ήταν η μέση τιμή εισαγωγής, ακόμα και από την Τουρκία (1 ευρώ/κιλό), η οποία εξακολουθεί να αποτελεί τον κυριότερο προμηθευτή της χώρας (43% του όγκου εισαγωγών το 2023). Φυσικά, υπάρχουν και εξαιρέσεις, που προφανώς αφορούν ποιοτικά και τυποποιημένα προϊόντα. Σημειώνονται ενδεικτικά οι εξαγωγές προς την Κύπρο, τη Γερμανία και την Ολλανδία, σε τιμές πολύ υψηλότερες του μέσου όρου.

Οι προοπτικές των ελληνικών εξαγωγών επιτραπέζιας ντομάτας στις αρχές του 2024 δεν φαίνονται ευνοϊκές. Σύμφωνα με σχετικές εκτιμήσεις (στοιχεία Eurostat, 21/5/2024), οι εξαγωγές του προϊόντος στον πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους περιορίστηκαν σε 14.577 τόνους, αξίας 7.614 χιλ. ευρώ, παρουσιάζοντας πτώση σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2023 ως προς τον όγκο και την αξία (-20% και -16% αντίστοιχα) και με μειωμένη μέση τιμή εξαγωγής (0,52 ευρώ/κιλό) σε σχέση με την αντίστοιχη

Η ΕΓΧΩΡΙΑ παραγωγή επιτραπέζιας ντομάτας, μετά την πτώση του 2022 (-26%), ανέκαμψε το 2023, ανερχόμενη στους 484,3 χιλ. τόνους (+12%)

του προηγούμενου έτους (0,55 ευρώ/κιλό). Πτώση, επίσης, παρουσιάζουν οι εγχώριες τιμές παραγωγού. Σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι στα ντοματίνια η τιμή παραγωγού, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Cherry tomatoes, farm-gate prices, 27/5/2024), καταρρύχθηκε τον Μάιο του 2024 σε 127,6 ευρώ/100 κιλά, καταγράφοντας μεγάλη μείωση σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του 2023 (-46%).

Αυξήθηκε η εγχώρια παραγωγή βιομηχανικής ντομάτας

Η εγχώρια παραγωγή βιομηχανικής ντομάτας, μετά τη σημαντική μείωσή της κατά το 2022 σε 340 χιλ. τόνους (-19%) λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών που επικράτησαν στην καλλιέργεια, ανέκαμψε το 2023, ανερχόμενη, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις (στοιχεία World Processing Tomato Council-WPTC, 17/5/2024), σε 390 χιλ. τόνους.

Στο εξωτερικό εμπόριο, ο όγκος εξαγωγών στις κυριότερες κατηγορίες προϊόντων μεταποίησης βιομηχανικής ντομάτας περιορίστηκε το 2023 σε 93,4 χιλ. τόνους, σημειώνοντας πτώση ως προς το προηγούμενο έτος (-12,4%), ιδιαίτερα αισθητή στον πολύ ντοματάς (-23%). Ωστόσο, σημαντική ήταν η άνοδος της αξίας, το σύνολο της οποίας ανήλθε το 2023 σε 98,25 εκατ. ευρώ (+17%).

Έντονη, εξάλλου, ήταν η άνοδος της αξίας εξαγωγών στις αποφλοιωμένες και αναποφλοιωτές ντοματές (+29%), που εξακολουθούν να αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγόμενων προϊόντων ως προς τον όγκο και την αξία (59% και 48% αντίστοιχα το 2023).

Άνοδο, επίσης, παρουσίασαν οι εισαγωγές στις αναφερόμενες κατηγορίες, που ανήλθαν το 2023 σε 25,4 χιλ. τόνους, αξίας 44,3 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση ως προς τον όγκο και αισθητά μεγαλύτερη ως προς την αξία (+10,7% και +35,4% αντίστοιχα). Δύο κυρίως κατηγορίες προϊόντων (πολτός και σάλτσες ντομάτας) κάλυψαν αθροιστικά το μεγαλύτερο μέρος του όγκου και της αξίας των εισαγόμενων προϊόντων (71% και 79% αντίστοιχα το 2023).

Είναι πάντως προφανές ότι το εμπορικό ισοζύγιο στον τομέα παραμένει καθαρά πλεονασματικό ως προς τον όγκο και την αξία. Επιπλέον, η εγχώρια βιομηχανία μεταποίησης βιομηχανικής ντομάτας παραμένει δυναμική, εξωστρεφής και ιδιαίτερα ανταγωνιστική στις τιμές. Θετικές εξάλλου παραμένουν, προς το παρόν, οι προβλέψεις στην εγχώρια παραγωγή βιομηχανικής ντομάτας, με εκτίμηση ανόδου του όγκου το 2024 σε 480-500 χιλ. τόνους.

Παραγωγή βιομηχανικής ντομάτας στην ΕΕ ανά χώρα (2019-2023, σε χιλ. τόνους)

	2023	2022	2021	2020	2019	Μεταβολή (%)	
						2023/2022	2022/2021
Ιταλία	5.400	5.476	6.059	5.166	4.801	-1,4	-9,6
Ισπανία	2.600	2.125	3.185	2.650	3.200	22,4	-33,3
Πορτογαλία	1.500	1.414	1.596	1.262	1.410	6,1	-11,4
Λοιπές	668	567	706	646	662	17,8	-19,7
ΣΥΝΟΛΟ	10.168	9.582	11.546	9.724	10.073	6,1	-17,0

Πηγή: World Processing Tomato Council-WPTC, Production estimate, 17/5/2024

Εγχώρια παραγωγή και κατανάλωση επιτραπέζιας ντομάτας (2019-2023, σε τόνους)

	2023	2022	2021	2020	2019	Μεταβολή (%)	
						2023/2022	2022/2021
Παραγωγή	484.290	431.790	580.850	536.480	463.200	12,2	-25,7
Εισαγωγές	26.056	15.750	19.670	13.625	17.897	65,4	-19,9
Εξαγωγές	36.847	32.049	38.823	36.731	35.469	15,0	-17,4
Κατανάλωση	473.499	415.491	561.697	513.374	445.628	14,0	-26,0

Πηγή: Eurostat (17/5/2024), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, 15/4/2024, HS Code: 0702)

Αξία και όγκος ελληνικών εξαγωγών επιτραπέζιας ντομάτας ανά χώρα (2022-2023)

Χώρες Προορισμού	2023			2022			Μεταβολή 2023/2022	
	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Μ. τιμή (ευρώ/κιλό)	Αξίας (%)	Όγκου (%)
Βουλγαρία	9.904	27.858	0,36	7.560	25.978	0,29	31,0	7,2
Ρουμανία	2.724	3.358	0,81	1.291	2.005	0,64	111,1	67,4
Κύπρος	2.361	1.318	1,79	2.759	1.584	1,74	-14,4	-16,8
Σερβία	1.985	1.520	1,31	1.701	1.345	1,26	16,7	13,0
Αλβανία	587	1.600	0,37	364	757	0,48	61,4	111,5
Γερμανία	436	251	1,74	205	131	1,57	112,9	91,8
Ολλανδία	341	251	1,36	9	5	1,64	3.803,2	4.599,7
Λοιπές	965	692	1,39	418	244	1,71	130,9	183,6
ΣΥΝΟΛΟ	19.303	36.847	0,52	14.307	32.049	0,45	34,9	15,0

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, 15/4/2024, HS Code: 0702)

Αξία και όγκος ελληνικών εξαγωγών προϊόντων βιομηχανικής ντομάτας (2022-2023)

Προϊόντα μεταποίησης βιομηχανικής ντομάτας	2023		2022		Μεταβολή 2023/2022	
	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Αξία (1.000 ευρώ)	Όγκος (τόνοι)	Αξίας (%)	Όγκου (%)
Ντοματές αποφλοιωμένες και μη	47.386	54.796	36.682	57.721	29,2	-5,1
Πολτός ντοματάς (κελάτες)	44.304	35.113	41.679	45.605	6,3	-23,0
Σάλτσες ντοματάς (κέτσαπ κ.ά.)	6.429	3.319	5.415	3.162	18,7	5,0
Χυμός ντοματάς	129	153	115	144	11,5	6,4
ΣΥΝΟΛΟ	98.248	93.381	83.892	106.633	17,1	-12,4

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Access2Markets, 15/4/2024, HS Codes: 200210, 200290, 210320, 200950)